

ΥΠΕΡΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κωνσταντίνος Καρακιοζης
Ευάγγελος Παπακίτσος

Επιστημονικό Συνέδριο ΕΛ.Ε.ΣΥ.Π.
31/01- 01/02/2020

Κοινωνία της πληροφορίας – Νέα δεδομένα στην αγορά εργασίας

- **Ιδιαίτερες γνωστικές και αυτορρυθμιστικές ικανότητες** για να εκπληρώσει ένας εργαζόμενος πολύπλοκους επαγγελματικούς ρόλους και να διαχειριστεί τις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής (Bandura, 1995).
- **Διευρύνεται παγκόσμια ο ρόλος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με αύξηση του αριθμού των φοιτητών.**
- **Αναντιστοιχία μεταξύ πτυχίων και αγοράς εργασίας, κυρίως σε χώρες της Νότιας Ευρώπης αλλά και ΗΠΑ** (Ansell & Gingrich, 2017. Vedder, Denhart, & Robe, 2013).

ΟΡΙΣΜΟΙ

- Υπερεκπαίδευση (overeducation) - υψηλότερου επιπέδου προσόντα από αυτά που απαιτούνται από τις προσφερόμενες θέσεις (κάθετη αναντιστοιχία προσόντων)
- Υπερκατάρτιση (overskilling) - περισσότερες δεξιότητες (κάθετη αναντιστοιχία δεξιοτήτων)
- Οριζόντια αναντιστοιχία (horizontal mismatch) προσόντων ή δεξιοτήτων: τα προσόντα ή οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού ανήκουν σε διαφορετικό γνωστικό πεδίο από τις δεξιότητες ή τα προσόντα που ζητούνται (McGuinness, Pouliakas & Redmond, 2017)

Η υπερεκπαίδευση στην Ευρώπη

α) Σχετίζεται μερικώς με την αύξηση προσφοράς πτυχιούχων πανεπιστημιακών σχολών (Davia, McGuinness, & O'Connell, 2017. Verhaest & van der Velden, 2012).

- Διαφορές σε εκπαιδευτικά συστήματα/αγορά εργασίας (Boll et al., 2018).

- Ζήτηση της αγοράς εργασίας για μεταπτυχιακές σπουδές (McGuinness, Bergin, & Whelan, 2018b).

β) Σχετίζεται με επίπεδο συνολικής ζήτησης εργασίας, ποσοστά συμμετοχής εργαζομένων στην εργασία και κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ (McGuinness, et al., 2018b. 2018a).

π.χ. κατασκευές στην Κεντρική Ευρώπη και πωλήσεις/φιλοξενία στην περιφέρεια.

Η υπερεκπαίδευση στην Ευρώπη

γ) Ανάγκη βελτίωσης ανθρώπινου κεφαλαίου/ετοιμότητας μαθητών για εργασία (McGuinness & Pouliakas 2017, McGuinness, Whelan & Bergin 2016. McGuinness, Bergin & Whelan, 2018b).

- **Ανταγωνισμός/αντιστοιχία δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας** (Davia et al., 2017).

- **Ανάγκη πληροφόρησης και μεθόδων αναζήτησης εργασίας** (McGuinness & Pouliakas, 2017. McGuinness et al., 2016).

Η υπερεκπαίδευση στην Ευρώπη

δ) **Χαμηλότερη:** κυρίως Κεντρική Ευρώπη, εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές. **Υψηλότερη:** περιφέρεια και ανατολικοευρωπαϊκές χώρες (Davia et al., 2017. McGuinness et al., 2018a. 2018b).

ε) **Μικρότερη:** υψηλότερο ποσοστό γυναικείας απασχόλησης (Κεντρική Ευρώπη). **Επιλογή επαγγελματικής υποβάθμισης** (Davia et al., 2017).

στ) **Χαμηλότερη :** ευελιξία των θέσεων εργασίας, **υψηλότερο ποσοστό μερικής απασχόλησης** (McGuinness & Pouliakas 2017. McGuinness et al., 2018b. 2018a) ιδιαίτερα Κεντρική Ευρώπη. **Όχι αυτόματη προσαρμογή της αγοράς εργασίας** (Davia et al., 2017).

*ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ 25-29 ΕΤΩΝ, **ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ 20-64 ΕΤΩΝ Στοιχεία από Eurostat International Standard Classification of Education (ISCED) Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση Εκπαίδευσης	ΕΤΟΣ	Q2 2008	Q2 2013	Q2 2018	Q2 2019
	ΕΛΛΑΔΑ ISCED 5-8 (25-29)*	15,4%	43,5%	27,2%	21,6%
	ΕΥΡΩΖΩΝΗ ISCED 5-8 (25-29)*	6,2%	12,7%	8,6%	7,5%
	ΕΛΛΑΔΑ - ISCED 1-8 (25-29)*	12,7%	44,1%	27,0%	24,6%
	ΕΥΡΩΖΩΝΗ - ISCED 1-8 (25-29)*	9,0%	16,6%	11,3%	10,1%
	ΕΛΛΑΔΑ - ISCED 1-8 (20-64)**	7,2%	27,1%	19,0%	16,9%
	ΕΥΡΩΖΩΝΗ - ISCED 1-8 (20-64)**	7,0%	11,7%	8,1%	7,3%

Αγορά εργασίας στην Ελλάδα

- Το δεύτερο χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδα ISCED 5-8) ηλικίας 25-34 ΟΟΣΑ, 2018 (Ιταλία 66%, Ελλάδα 68% και μ.ο. ΟΟΣΑ 84%, Ελλάδα 2007 80%) (ΑΔΙΠ, 2019).
- Το μεγαλύτερο ποσοστό αναντιστοιχίας δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης 43,3%, μ.ο. ΕΕ: 26%, 2016 (Cedefop, 2018).
- Τμήματα ανθρωπίνων πόρων - δεξιότητες όπως: ο προσανατολισμός στη μάθηση, η ομαδική εργασία, η ευελιξία και η συναισθηματική νοημοσύνη (Matsouka & Mihail, 2016).

Υπερεκπαίδευση στην Ελλάδα όταν ...

- το άτομο αποκομίζει **ψυχικό όφελος 50%+** σε σχέση με το συνολικό όφελος από την εκπαίδευση,
- το άτομο αποκομίζει **κοινωνικό όφελος 20%+** του συνολικού οφέλους από την εκπαίδευση,
- οι **γυναίκες** έχουν 40% μικρότερες πιθανότητες να υπερεκπαιδευτούν,
- το άτομο **δεν** κατέχει διευθυντική θέση ή είναι άνω των **43 ετών**,
- έρευνα με δείγμα κυρίως από το ΕΑΠ (Pseiridis, Lianos & Agiomirgianakis, 2018).

Προτάσεις – Πολιτικές για περιορισμό της υπερεκπαίδευσης

Μετάβαση στην αγορά εργασίας

(ασυμμετρίες πληροφόρησης εργαζόμενων/εργοδοτών)

- **προσωρινές τοποθετήσεις** σε θέσεις εργασίας σε ΑΕΙ (McGuinness et al., 2016),
- **πρακτική διάσταση προγραμμάτων σπουδών**, ανεξάρτητα από **τομέα** (McGuinness et al., 2016),
- αναβάθμιση **επαγγελματικού προσανατολισμού/ συμβουλευτικής** σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης,
- σύνδεση εκπαίδευσης/κατάρτισης με **ανάγκες αγοράς εργασίας**,
- αναβάθμιση / βελτίωση της **τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης** (ΣΕΒ, 2019).

Εξισορρόπηση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

- **Πολιτικές που επιτρέπουν στις γυναίκες να παραμένουν ενεργές στην αγορά εργασίας** (McGuinness et al., 2018a).
- **Ισχυροποίηση της νομοθεσίας με θεσμούς που θα διευκολύνουν την εξισορρόπηση μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής** (Davia et al., 2017. McGuinness, Bergin & Whelan, 2018a).

Ποιοτικές θέσεις απασχόλησης υψηλών προσόντων

Δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τομείς που παράγουν διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες,

ώστε να δημιουργηθούν ποιοτικές θέσεις απασχόλησης υψηλών προσόντων (ΣΕΒ, 2019).

Διαπιστώσεις για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση

- Δεν μπορεί να συμβάλει στη μεταβίβαση δεξιοτήτων (Thomas, 2012),
- προτείνεται οι φοιτητές να εκτίθενται σε πραγματικές ευκαιρίες μάθησης/στην επίλυση προβλημάτων και
- να εφαρμόζουν τις θεωρητικές έννοιες στο πεδίο της πράξης (Ferns, Campbell & Zegwaard, 2014. Asonitou, 2015).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ansell, B., & Gingrich, J. (2017). Mismatch: University education and labor market institutions. *PS: Political Science & Politics*, 50(2), 423-425.
- Asonitou, S. (2015). Employability skills in higher education and the case of Greece. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 175, 283-290
- Bandura, A. (Ed.). (1995). *Self-efficacy in changing societies*. Cambridge university press.
- Boll, C., Rossen, A., & Wolf, A. (2018). Patterns of overeducation in Europe: The role of field of study (No. 20/2018). IAB-Discussion Paper
- Cedefop (2018), *Apprenticeship review: Greece. Modernising and expanding apprenticeships in Greece*. Luxembourg: Publications Office. Thematic country reviews.
- Davia, M. A., McGuinness, S., & O'Connell, P. J. (2017). Determinants of regional differences in rates of overeducation in Europe. *Social science research*, 63, 67-80.
- ΕΟΠΠΕΠ (2013). *Ανερχόμενοι επαγγελματικοί τομείς στην Ελλάδα και νέες απαιτούμενες δεξιότητες*. Ανακτήθηκε στις 15/11/2019 από https://www.eoppep.gr/teens/images/thematikoi_katalogoi/MELETH_ALL.pdf
- Eurostat (2019). *Unemployment rates by sex, age and educational attainment level*. Τελευταία πρόσβαση 10/11/2019 http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?lang=en&dataset=lfsq_urgaed
- Ferns, S., Campbell, M., & Zegwaard, K. (2014). Work integrated learning. In S.Ferns (Ed). *Work Integrated Learning in the curriculum HERDSA Guide*. NSW: Higher Education and Development Society of Australasia Inc.
- Göransson, B., & Brundenius, C. (2011). Universities in transition. *The Changing Role and Challenges for Academic Institutions*. Ottawa: Springer.
- Matsaganis, M. (2015). Youth unemployment and the Great Recession in Greece. *No Country for Young People?*, 77
- Matsouka, K., & Mihail, D. M. (2016). Graduates' employability: What do graduates and employers think?. *Industry and Higher Education*, 30(5), 321-326.
- McGuinness, S., Bergin, A., & Whelan, A. (2018b). Youth Overeducation in Europe: Is there scope for a common policy approach?. In *Youth Labor in Transition*. Oxford University Press.
- McGuinness, S., Bergin, A., & Whelan, A. (2018a). Overeducation in Europe: trends, convergence, and drivers. *Oxford Economic Papers*, 70(4), 994-1015.
- McGuinness, S., & Pouliakas, K. (2017). Deconstructing Theories of Overeducation in Europe: A Wage Decomposition Approach ☆. In *Skill mismatch in labor markets* (pp. 81-127). Emerald Publishing Limited.
- McGuinness, S., Pouliakas, K., and Redmond, P., (2017). How Useful is the Concept of Skills Mismatch?, *IZA Discussion Paper No. 10786, Bonn, May*. Ανακτήθηκε 20/11/2019 από <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/170770/1/dp10786.pdf>
- McGuinness, S., Whelan, A., & Bergin, A. (2016). Is there a role for higher education institutions in improving the quality of first employment?. *The BE Journal of Economic Analysis & Policy*, 16(4).
- Pseiridis, A., Lianos, T. P., & Agiomirgianakis, G. (2018). Overeducation of University Graduates: A Voluntary and Rational Choice of Individuals—The Case of Three Greek Universities. *Theoretical Economics Letters*, 8(11), 2135.
- ΣΕΒ (2019). *Special report. Το Μέλλον της εργασίας.. Αναντιστοιχία προσόντων*. Ανακτήθηκε 20/11/2019 από https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51928/SR%20%CE%9C%CE%95%2028%20%202019%20_anantistoixia_prosonton.pdf
- Thomas, L. (2012). Building student engagement and belonging in Higher Education at a time of change. *Paul Hamlyn Foundation*, 100
- Vedder, R., Denhart, C., & Robe, J. (2013). Why Are Recent College Graduates Underemployed? University Enrollments and Labor-Market Realities. *Center for College Affordability and Productivity (NJI)*.
- Verhaest, D., & Van der Velden, R. (2012). Cross-country differences in graduate overeducation. *European Sociological Review*, 29(3), 642-653.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ

